

13.11 Tarihli Pratik Cevapları

1. SORU CEVABI

I- TEORİK BİLGİ

Ticari iş kavramı TTK içerisinde "ticari işletme esas alınarak tanımlanmıştır:

III - Ticari İşler

MADDE 3- (1) Bu Kanunda düzenlenen hususlarla bir ticari işletmeyi ilgilendiren bütün işlem ve fiiller ticari işlerdendir.

Bu tanımdan anlaşılacağı üzere, bir işlem veya fiilin ticari iş niteliğinde olup olmadığının belirlenmesinde iki ölçüt vardır:

A. İşin Ticaret Kanunu (TTK) İçerisinde Düzenlenmiş Olması

III - Ticari İşler

MADDE 3- (1) Bu Kanunda düzenlenen hususlarla bir ticari işletmeyi ilgilendiren bütün işlem ve fiiller ticari işlerdendir.

B. İşin Ticari İşletme ile İlgili Olması

III - Ticari İşler

MADDE 3- (1) Bu Kanunda düzenlenen hususlarla bir ticari işletmeyi ilgilendiren bütün işlem ve fiiller ticari işlerdendir.

A. İşin TTK İçerisinde Düzenlenmiş Olması

Bir işlem veya fiil TTK içerisinde düzenlenen işlerden ise, o işlem ya da fiili yapan kişinin hukukî statüsüne bakılmaksızın işlem ya da fiil ticari iş niteliğinde sayılır. Örn. bir üniversite öğrencisinin ya da bir memurun kıymetli evrak (bono, poliçe, çek) düzenlemesi. Kıymetli evrak TTK içerisinde düzenlenen hususlar olduğundan, bunları keşide eden kişinin sıfatına bakılmaksızın iş ticari iş sayılır ve işlemi yapanlar buna dair sonuçlara tabi olur.

TTK içerisinde yer alan ticari işler kıymetli evrakla sınırlı değildir. Şu örnekler de verilebilir:

- Sigorta
- Acentelik
- A.Ş.'de pay senetleri
- Haksız rekabet
- Deniz ticareti hukukunda çatma.

B. İşin Ticari İşletme ile İlgili Olması

Ticari iş olup olmadığı değerlendirilen işlem veya fiil TTK içerisinde düzenlenmiş değilse ikinci ölçüt olarak bu işlem veya fiilin bir ticari işletmeyi ilgilendirip ilgilendirmediğine bakılır. Buna göre, bir işlem veya fiil TTK içerisinde düzenlenmiyor olsa dahi bir ticari işletmeyi *doğrudan ya da dolaylı olarak* ilgilendiriyorsa ticari iş sayılır. Bu işlem veya fiil taraflardan her ikisinin de ticari işletmesini ilgilendirebilir. Bu durumda iş ticari iştir.

Fakat işlem ya da fiil taraflardan sadece birinin ticari işletmesini de ilgilendiriyor olabilir. Bu durumda TTK m. 19/2 hükmüne başvurmak gerekir.

II - Özel olarak

1. Ticari iş karinesi

MADDE 19- (1) Bir tacirin borçlarının ticari olması asıldır. Ancak, gerçek kişi olan bir tacir, işlemi yaptığı anda bunun ticari işletmesiyle ilgili olmadığını diğer tarafa açıkça bildirdiği veya işin ticari sayılmasına durum elverişli olmadığı takdirde borç adi sayılır.

(2) Taraflardan yalnız biri için ticari iş niteliğinde olan sözleşmeler, Kanunda aksine hüküm bulunmadıkça, diğeri için de ticari iş sayılır.

Dolayısıyla, tarafların yalnızca birinin ticari işletmesini ilgilendiren bir işlem var ve bu işlem de *bir sözleşmeye dayanıyorsa* iş diğeri için de ticari iş sayılır. Bundan dolayı taraflardan yalnız birinin ticari işletmesini ilgilendiren işlem ve fiillerde ticari işi tespit etmek için borcun kaynağına bakmak gerekir.

II- SOMUT OLAY

M'nin B'den büro tipi masa ve koltuk alması ticari iştir. Çünkü her bir tarafın ticari işletmesiyle ilgili bir iş yapılmaktadır. Koltuklar büro tipidir. Burada mutlaka dikkat edilmesi gerekli husus diğeri tarafın tacir olmadığı olayda açıkça belirtilmiştir. Dolayısıyla TTK m. 19/2 bizim hukuki dayanağımız olacaktır. TTK m. 3'ü hukukî dayanak olarak göstermek eksik ve hatalı olur.

2. SORU CEVABI

Sorunun yanıtını TTK m. 18/3 hükmünden yararlanarak verebiliriz:

(3) Tacirler arasında, diğeri tarafı temerrüde düşürmeye, sözleşmeyi feshe, sözleşmeden dönmeye ilişkin ihbarlar veya ihtarlar noter aracılığıyla, taahhütlü mektupla, telgrafla veya güvenli elektronik imza kullanılarak kayıtlı elektronik posta sistemi ile yapılır.

Hükme göre tacirler arasında belirli ihbar ve ihtarların belirli şekillerde yapılması gereklidir. Oysa, B tacir değil esnaftır. Bu şekillere uymak zorunda değildir. Yapılan temerrüt ihtar geçerlidir.

B tacir olsaydı sorunun yanıtı değişirdi. Çünkü TTK m. 18/3'te sayılan usuller sınırlı sayı prensibine tabidir. Sadece noter, taahhütlü mektup, telgraf ya da güvenli elektronik imzayla e-posta kullanılabilir. Olaydaki gibi faks çekilmesi tacirler arasındaki temerrüt ihtar bakımından yeterli değildir.

3. SORU CEVABI

Fatura ve teyit mektubu ve buna itiraz ile ilgili TTK hükmü m. 21'dir:

3. Fatura ve teyit mektubu

MADDE 21- (1) Ticari işletmesi bağlamında bir mal satmış, üretmiş, bir iş görmüş veya bir menfaat sağlamış olan tacirden, diğer taraf, kendisine bir fatura verilmesini ve bedeli ödenmiş ise bunun da faturada gösterilmesini isteyebilir.

(2) Bir fatura alan kişi aldığı tarihten itibaren sekiz gün içinde, faturanın içeriği hakkında bir itirazda bulunmamışsa bu içeriği kabul etmiş sayılır.

(3) Telefonla, telgrafla, herhangi bir iletişim veya bilişim aracıyla veya diğer bir teknik araçla ya da sözlü olarak kurulan sözleşmelerle yapılan açıklamaların içeriğini doğrulayan bir yazıyı alan kişi, bunu aldığı tarihten itibaren sekiz gün içinde itirazda bulunmamışsa, söz konusu teyit mektubunun yapılan sözleşmeye veya açıklamalara uygun olduğunu kabul etmiş sayılır.

Olayda, faturaya sekiz günlük sürenin ilk günü itiraz edilmiştir. Süre açısından TTK'da gerekli görülen şart yerine getirilmiştir. Bunun yanı sıra faturaya itiraz telefonla yapılmıştır. Faturaya itirazın herhangi bir şekli olmadığı için bu şekilde itiraz edilmesi de şekil açısından geçerlidir.

Bununla beraber, süresi içerisinde fatura içeriğine itiraz etmemek faturanın içeriğinin kabul edildiği anlamına gelir. İtiraz süresinin dolmasıyla birlikte fatura içeriğinin doğru olduğu yönünde adi bir karine doğar. Bu karinenin aksi ancak yazılı bir belge ile ispat edilebilir.

Faturaya itiraz konusundaki yükümlülük tacirler için geçerlidir. Tacir olmayan bir kişinin aldığı faturaya itiraz etmesi için 8 günlük süreye tabi tutulması ve sonuçlarına katlanması öğretide tüketiciler aleyhine ağır külfet doğuracağı gerekçesiyle haklı görülmemektedir.

4. SORU CEVABI

Faturada icra safhası yerine sözleşmenin yapılması safhasına ilişkin hükümler bulunursa fatura içeriğine 8 gün içerisinde itiraz edilmemesi bu gibi kayıtların kabul edilmiş olduğu anlamına gelmez.

Mal ya da hizmetin bedeli olan para borcunun vadesinde ödenmemesi halinde bu bedele ilave edilecek miktar "vade farkı" olarak nitelendirilmektedir. Bu husus sözleşmenin yapılması safhasına ait bir husustur. Vade farkı sözleşmede değil de sadece faturada öngörülürse bu faturaya itiraz edilmemesi TTK m. 21/2 anlamında fatura içeriğinin kesinleştiği anlamına gelmez.

Yani, olayda vade farkına itiraz edilmesinin unutulmasıyla tacirin bunu da kabul ettiği sonucu çıkarılamaz.

5. SORU CEVABI

Esnafın tacirlere ilişkin hükümlere tabi olduğu dört husus vardır.

- 1- Önceden şart edilmese dahi faiz ve ücret isteme hakkı.
- 2- İşletme adı kullanma.
- 3- Hapis hakkında bağlantı bulunduğu varsayımından yararlanma (TMK m. 950/II)
- 4- Ticari işlemlerde taşınır rehninden yararlanma.

TTK m. 20 hükmüne baktığımızda;

2. Ücret isteme hakkı

MADDE 20- (1) Tacir olan veya olmayan bir kişiye, ticari işletmesiyle ilgili bir iş veya hizmet görmüş olan tacir, uygun bir ücret isteyebilir. Ayrıca, tacir, verdiği avanslar ve yaptığı giderler için, ödeme tarihinden itibaren faize hak kazanır.

... olaydaki tarafların aralarında ücret kararlaştırmamaları ücretin ödenmemesini haklı kılmaz. Başka bir deyişle bu durum esnafın da ücret talebi önünde bir engel değildir. Esnaf F, ücret isteyebilir.

6. SORU CEVABI

Hapis hakkının şartları TMK m. 950 ve m. 951'de düzenlenmiştir:

B. Hapis hakkı

I. Koşulları

Madde 950- Alacaklı, borçluya ait olup onun rızasıyla zilyedi bulunduğu taşınır veya kıymetli evrakı, borcun muaccel olması ve niteliği itibarıyla bu eşyanın alacak ile bağlantısı bulunması hâlinde, borç ödeninceye kadar hapsedebilir.

Zilyetlik ve alacak ticarî ilişkiden doğmuşsa, tacirler arasında bu bağlantı var sayılır.

Alacaklı, borçluya ait olmayan taşınırlar üzerinde de zilyetliğin iyiniyetle kazanılmasının korunduğu ölçüde hapis hakkına sahip olur.

II. Ayrık durumlar

Madde 951- Nitelikleri itibarıyla paraya çevrilmeye elverişli olmayan taşınırlar üzerinde hapis hakkı kullanılamaz.

Alacaklının üstlendiği yükümlülükle veya borçlunun teslim sırasında ya da daha önce verdiği talimatla veya kamu düzeniyle bağdaşmayan hâllerde de hapis hakkı kullanılamaz.

F hapis hakkından faydalanabilir. Çünkü zilyetlik ve alacak ticarî ilişkiden doğmuşsa tacirler arasında bu bağlantı var sayılır. F esnaf olsa da, bir önceki soruda verdiğimiz bilgiye istinaden tacirlere sağlanan bu kolaylıktan faydalanabileceğinden *hapsedilen eşya ve alacak arasında bağlantı var sayılır*.